

Секція: Фінанси, деньги и кредит

ІЛЛЯШЕНКО А.І.

студент кафедри фінансів і кредиту

Національний університет

біоресурсів і природокористування

м. Київ, Україна

ДЖЕРЕЛА НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Однією із важливих проблем наповнення місцевих бюджетів є забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів та формування міжбюджетних відносин, з метою підвищення рівня фінансової самодостатності шляхом посилення бюджетної децентралізації. Вони є основою фінансування функцій держави, що здійснюються на рівні регіонів та територіальних громад.

Головною метою статті є дослідження джерел наповнення місцевих бюджетів на сучасному етапі реформування.

В місцевих бюджетах зосереджено понад 80% від усіх фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні місцевого самоврядування. Принцип фінансової самостійності є ключовим при формуванні бюджетів органів місцевого самоврядування. Формування ресурсів місцевих бюджетів передбачає використання визначених законодавством країни та рішеннями місцевих органів влади джерел.

Для підвищення ефективності бюджетної системи, 17 червня 2014 року Верховна Рада України прийняла перший з пакету «децентралізаційних законів» – Закон України «Про співробітництво територіальних громад».[3]

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування.[4] Реформа місцевого самоврядування передбачає: право вирішувати – тобто передачу повноважень, і спроможність – тобто передачу коштів громадам.

Реформа міжбюджетних відносин – це стимул для місцевих громад ефективніше наповнювати свої кошториси, переходити на самозабезпечення та ощадно планувати свої видатки.

За даними профільного міністерства – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, прийнято 88 % законів, необхідних для передачі повноважень, ресурсів та відповідальності на місця. Інші 12 % значною мірою залежать від прийняття, чи неприйняття змін до Конституції України в частині децентралізації, та в більшості стосуються перерозподілу повноважень між рівнями самоврядування: громадами, районами та регіонами. Також реформа вимагає значних змін у системі охорони здоров'я, освіти, надання соціальних послуг та в інших сферах.

Отже, законодавче підґрунтя для створення спроможного базового рівня – громад – є і воно активно впроваджується. Як наслідок, добровільно об'єдналися і отримали повноваження та ресурси вже близько 8 % громад.

Починаючи з 2015 року, джерела наповнення місцевих бюджетів було розширено за рахунок передачі з державного бюджету на місця цілої низки податків, а також запровадження нових зборів. Зокрема, тепер місцева влада буде збирати 100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств. Об'єднані громади отримали весь спектр повноважень та фінансових ресурсів, зокрема зарахування 60% ПДФО на власні повноваження, державні субвенції та прямі міжбюджетні відносини з державним

бюджетом, до реформування прями відносини мали лише області, райони, міста обласного значення.

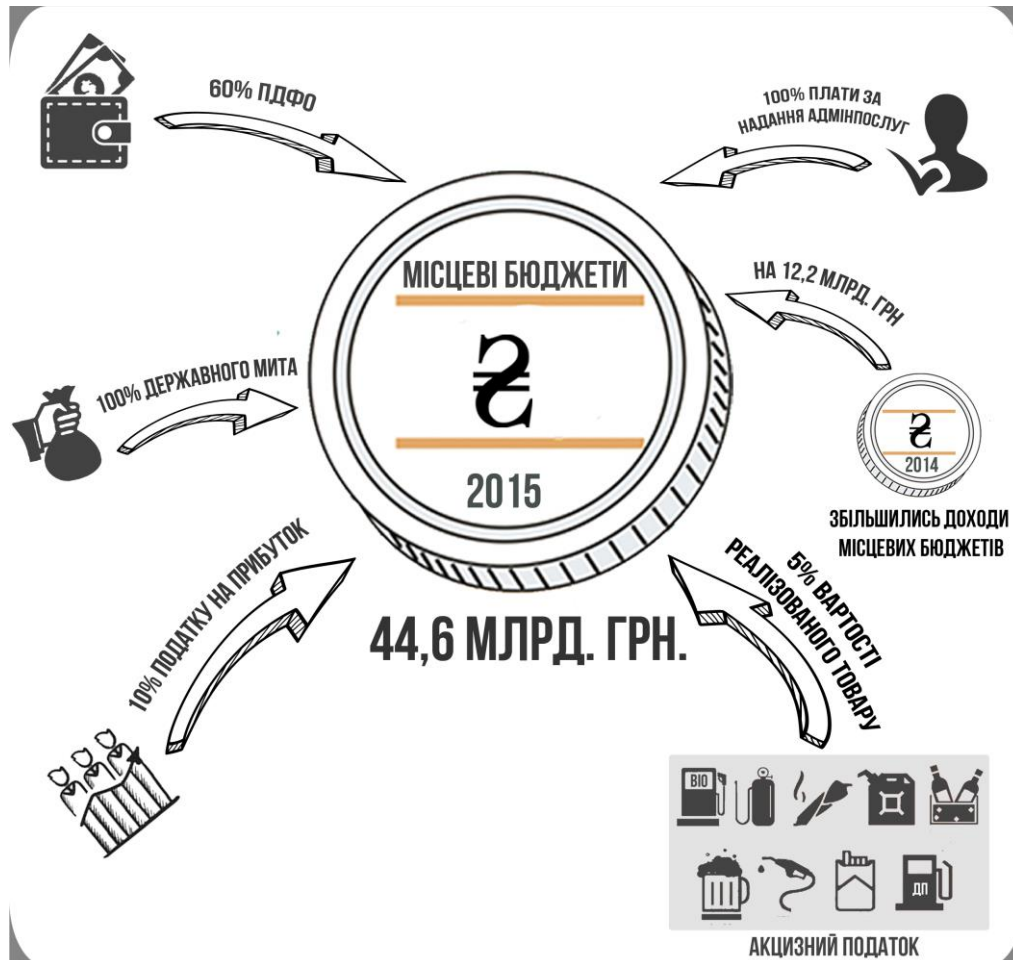

Рис. 1. Основні джерела наповнення місцевих бюджетів.

Джерело: сформовано автором на основі

[<http://www.day.kiev.ua/uk/article/tema-dnya-ekonomika/miscevi-byudzhety-2015-novi-zagrozy-ta-mozhlyvosti>]

Також у місцеві бюджети надходять збори з роздрібного продажу підакцизних товарів: пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, нафтопродуктів, за ставкою . Крім того, їхні доходи поповнюються ще й податком на нерухоме майно, який відтепер оподатковується і комерційне майно, податком на автомобілі з великим об'ємом двигуна, 25% плати за надра.

Достатньо вагомим джерелом наповнення місцевих бюджетів, є податки і збори, пов'язані з забрудненням навколишнього природного середовища. Так, одним із нововведень Податкового кодексу України стало запровадження екологічного податку що становить 80% замість 35% [5]. Податок сплачується під час придбання палива для транспортних засобів.

За перше півріччя 2015 року до загального фонду місцевих бюджетів, без урахування трансфертів надійшло 44,6 млрд.грн., що складає 60,7% від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами. Приріст надходжень до загального фонду проти січня - червня 2014 року склав 37,7% або 12,2 млрд.грн. Темп росту фактичних надходжень ПДФО до січня-червня 2014 року становить 116,2%, плати за землю - 125,9%. При цьому, у 15 та 16 регіонах відповідно темп росту вище середнього по Україні.

Загалом обсяг надходжень ПДФО за січень-червень склав 23 555,1 млн. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами, становить 54,3%, надходжень плати за землю – 6 639,4 млн. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами, – 57,4%.

Надходження податку на нерухоме майно на 2015 рік були затвержені місцевими радами в обсязі 226,2 млн. грн. Фактичні надходження податку за січень-червень минулого року склали 274,7 млн. грн.

Станом на 1 липня 2015 року фактичні надходження акцизного податку склали 3 240,9 млн. грн., що в розрахунку на одного жителя країни складає 75,2 гривень.

Також урядом забезпечується виконання усіх зобов'язань згідно з бюджетним законодавством, зокрема в частині перерахування міжбюджетних трансфертів.

Так, станом на 1 липня 2015 року місцеві бюджети одержали 77 731,6 млн.грн. трансфертів, що складає 94,7% від передбачених розписом асигнувань на січень-червень 2015 року. Базова дотація перерахована в сумі 2 630,9 млн.грн. або 98,2% розпису асигнувань на січень-червень 2015 року.

Субвенції на соціальний захист населення перераховані на 94,7% від передбачених розписом на цей період в межах фактичних зобов'язань. Освітню субвенцію перераховано в сумі 22 469,8 млн. грн., медичну – в сумі 21 819,6 млн. грн. або 94,8% до розпису на відповідний період. Субвенцію на підготовку робітничих кадрів перераховано в сумі 3 091,5 млн. грн. або 99,5% до розпису на відповідний період.

На сучасному етапі становлення економіки зроблено значний крок вперед в проведенні реформи міжбюджетних відносин, прийняті відповідні зміни до законодавства, змінено механізми бюджетного фінансування та вирівнювання. Уже сьогодні можна помітити позитивні зміни у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Місцеві бюджети – 2015: нові загрози та можливості / А. Дубровик – Режим доступу: [http://www.day.kiev.ua/uk/article/tema-dnya-ekonomika / miscevi-byudzhety-2015-novi-zagrozy-ta-mozhlyvosti](http://www.day.kiev.ua/uk/article/tema-dnya-ekonomika/miscevi-byudzhety-2015-novi-zagrozy-ta-mozhlyvosti)
2. «Перші підсумки децентралізації» // Електронний ресурс - http://espreso.tv/article/2015/02/15/pershi_pidsumky_decentralizaciyi
3. Закон України Про співробітництво територіальних громад, Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2014, № 34, ст.1167.
4. Децентралізація влади [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/questions>
5. Децентралізація влади [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/225>